

Achtergrond en werking van een vluchthuis voor mishandelde vrouwen

Het ontstaan van de vluchthuizen in België kent een nog zeer korte geschiedenis. Op dit moment zijn er vijf vluchthuizen aangesloten bij de 'Federatie van huizen voor mishandelde vrouwen', namelijk Brussel, Leuven, Gent, Mechelen en Mino-ve.

De doelstellingen van deze vluchthuizen zijn gelijk, alsook hun opvatting over vrouwenmishandeling. Vrouwenmishandeling wordt gezien als een rechtstreeks en extreem gevolg van vrouwenonderdrukking. Binnen elk vluchthuis en tussen de vluchthuizen onderling bestaan er nuanceverschillen in de opvattingen die deze onderdrukking veroorzaken en in stand houden. Ook bestaan er verschillen in de manier van werken, doch in grote lijn hebben de overeenkomsten de overhand en deze zijn doorslaggegender dan de afwijkende deeltjes.

Dit artikel is geschreven vanuit het vluchthuis Leuven. Het weergeven van zijn doelstellingen, werkingsprincipes, interne structuur en organisatie, alsook de eigenlijke werking, geeft dan ook een duidelijk beeld van andere vluchthuizen. Te meer, daar wij via de federatie een levendig contact met elkaar onderhouden, van elkaar leren en dat dit in de werking van elk vluchthuis afzonderlijk tot uitdrukking komt.

1. Ontstaan van het vluchthuis Leuven

Het in maart 1976 te Brussel gehouden 'Internationaal Tribunaal van Misdaden tegen Vrouwen' heeft voor het ontstaan van de vluchthuizen in België een doorslaggevende betekenis gehad. De inhoud van de getuigenissen uitgesproken op dit tribunaal, is één lange klacht van vrouwen die zich onderdrukt voelen, terecht. In allerlei samenlevingsvormen wordt het bestaansrecht van de vrouw gekoppeld aan dat van de man, de maatschappij, cultuur, economie, enz. Zij heeft geen recht op zelfbeschikking. Dit uit zich dan in het moeder moeten zijn of niet mogen, het maagd moeten zijn, mindere scholingskansen, opvoeding tot beperking, verkrachting, mishandeling, beperking beroepskeuzen, lagere lonen, gedwongen binding aan gezin enz. enz. Het horen en meebeleven van deze klacht, is er zeker een stimulans voor geweest dat vrouwen hun eigen lot willen gaan bepalen en zichzelf gaan organiseren. Veel vrouwen zijn daarna actief aan de slag gegaan, de vluchthuizen zijn ontstaan, maar ook vrouwenhuizen, -café's, -boekhandels, politieke groeperingen, actiegroepen rond bepaalde thema's enz.

Meer dan een jaar: vergaderen, oplossingen zoeken voor huisvesting en geldproblemen, leidde in november 1977 tot het openen van het eerste vluchthuis in België, te Brussel.

In Leuven was men sinds oktober '77 bezig met het probleem mishandeling en het organiseren van een opvang voor vrouwen en kinderen. Het vluchthuis Leuven

is mede ontstaan doordat reeds bestaande organisaties, zoals Oikonde, J.A.C., Vrouwenhuis, steeds vaker met dit probleem geconfronteerd werden. Gezamenlijk heeft men dan ook aan de tot standkoming van het vluchthuis gewerkt. Aanvankelijk werd het vluchthuis juridisch opgenomen in de v.z.w. Oikonde. In januari 1978 kon met de werking worden gestart. In mei 1979 werd het vluchthuis een zelfstandige v.z.w. onder de naam 'Vrouwen tegen mishandeling'. Dit had te maken met de specifieke problematiek van het vluchthuis, alsook met het belang dat wij hechten aan werken met vrouwen en voor vrouwen, zonder inmenging van mannen. Deze stellingname zal bij de werkingsprincipes worden verduidelijkt.

Het oprichten van een huis voor mishandelde vrouwen gaat gepaard met opvattingen over mishandeling, welke de doelstellingen, werkingsprincipes, interne structuur en organisatie, mede bepaald hebben. Toch meen ik, dat deze opvattingen niet als eerste uitgangspunt vermeld dienen te worden. Wij zijn vertrokken vanuit een bepaald kader, gebaseerd op onze ideeën, doch doorheen de eigenlijke werking hebben deze ideeën een duidelijker vorm gekregen, zijn een visie geworden.

2. Doelstellingen

2.1. Tijdelijk onderdak verschaffen aan vrouwen die aan hun mishandelende situatie willen ontsnappen. Het huis staat open voor vrouwen en hun eventuele kinderen. Het wil hen de tijd geven om in rust en veiligheid over hun situatie na te denken, er met andere vrouwen over te spreken en oplossingen te zoeken. Het uiteindelijke doel is de vrouw de kans te geven zelf te beschikken over haar leven en het naar eigen goeddunken in te richten.

2.2 Het bestaan van de vluchthuizen dient er tevens toe, dat vrouwenmishandeling als een bestaand probleem van onze samenleving wordt gedefinieerd en niet langer als een individueel probleem. Dit houdt in dat wij ook publiceren, lezingen houden over vrouwenmishandeling, gaan praten met allerlei instanties om hen te confronteren met een andere kijk op dit probleem.

2.3 Uiteindelijk kunnen de vluchthuizen zich situeren binnen de vrouwenbeweging, die zich inzet voor de bevrijding van de vrouw in het algemeen. Dit houdt in dat wij individuele vrouwen de kans geven nee te zeggen tegen het ondergaan van mishandeling. Weten dat je weg kunt gaan, kan een zeer grote steun zijn voor vrouwen die mishandeling, bedreiging niet langer kunnen verdragen en er genoeg van hebben. Dit betekent ook dat de vluchthuizen bereid zijn zich met andere vrouwenorganisaties te organiseren en acties te voeren voor gewenste maatschappijveranderingen.

Het formuleren van doelstellingen is niet voldoende, wat deze betekenen wordt in de werkingsprincipes tot uitdrukking gebracht. De heersende ideeën en de doelstellingen worden verder uitgewerkt in de werkingsprincipes.

3. Werkingsprincipes

3.1. De toegang tot het vluchthuis is het recht van iedere vrouw die zichzelf mis-

handeld voelt, ongeacht haar financiële situatie. Dit wil niet zeggen dat wij liefdadigheid nastreven. Er worden verblijfskosten gevraagd, heeft een vrouw geen geld, dan wordt er een beroep gedaan op het OCMW voor bestaansminimum, waar ze recht op heeft. Vrouwen met een psychiatrisch verleden, alcohol- of drugverslaving worden de toegang tot het huis niet ontzegd, wanneer er tevens sprake is van mishandeling. Voor alle vrouwen geldt, dat mishandeling onder elkaar niet getoleerd wordt en dat de veiligheid van iedereen gerespecteerd dient te worden. Doet zich hierover een probleem voor, dan wordt daar met de betrokkene en alle aanwezige vrouwen over gesproken. Kan iemand niet blijven, dan is dat altijd een groepsbeslissing en wordt in alle openheid naar andere mogelijkheden gezocht. Het komt zelden voor, dat iemand niet langer in het vluchthuis kan blijven.

3.2. De belangen van de vrouw staan centraal. De vrouw beslist zelf wie ze informatie wil doorgeven of met wie ze contact wil hebben. We geven en vragen dus geen informatie aan derden. We nemen geen contact op met de partner, tenzij een vrouw ons dat uitdrukkelijk vraagt, hetgeen uiterst zelden gebeurt.

3.3. Vrouwen zijn zelfstandige mensen, in staat hun eigen leven te bepalen. Er worden dus geen oplossingen voor moeilijkheden opgedrongen. Zij zijn het die het leven in huis organiseren, instaan voor de kinderen die met hen meekomen, en stappen ondernemen om hun toekomstige situatie te verwezenlijken als zij het vluchthuis gaan verlaten. Wij noemen dit zelfwerkzaamheid. Zowel onder de medewerkers als bewoonsters stimuleren wij dit. Wil iemand over haar toekomst kunnen beslissen, is het noodzakelijk, dat ze over zo volledig mogelijke en juiste informatie kan beschikken. Informatie is een recht.

3.4. De beleidvoering in het vluchthuis wil democratisch zijn. Dit betekent dat iedereen duidelijk geïnformeerd wordt vooraleer er beslissingen worden genomen. Werkt de inspraak van iedereen niet zoals het zou moeten, dan wordt er naar fouten in de manier van werken gezocht en eventueel regels veranderd. De beleidvoering wordt steeds getoetst aan de werkelijkheid.

3.5. De veiligheid en anonimiteit van het vluchthuis dienen gewaarborgd te blijven. Wil men zelfstandig en vrij een beslissing kunnen nemen voor de toekomst, dan is het zeer belangrijk dat men niet bedreigd of overdonderd wordt door de partner of directe omgeving, familie, vrienden. De vrouw heeft het recht, zelf uit te maken of zij een dergelijke konfrontatie wil en wanneer. Het huis is enkel telefonisch toegankelijk voor derden, en dan nog alleen als de vrouw uitdrukkelijk heeft gezegd dat ze die persoon aan de lijn wil hebben.

3.6. De werking van het vluchthuis wordt volledig door vrouwen georganiseerd. Wij gaan er van uit dat vrouwen gemakkelijker met vrouwen over hun problemen kunnen praten, veel ervaringen delen wij gemeenschappelijk. Hierdoor wordt tevens aangetoond dat een groep vrouwen autonoom kan functioneren, dat vrouwen in staat zijn hun leven zelf te regelen. Het is een concrete toepassing van de zelfwerkzaamheid en helpt, ook naar de bewoonsters toe, het vastgeroeste beeld dat men van vrouwen heeft, afhankelijk, niet wetend wat ze wil, te doorbreken.

3.7. Het vluchthuis is geen eindpunt of definitieve oplossing, slechts een tussenstadium, waarin de vrouw de kans wordt geboden nieuwe toekomstperspectieven op te bouwen. Zij blijft er immers niet voor de rest van haar leven wonen. Het verblijf in het vluchthuis is tijdelijk, maar niet noodzakelijk de band die tussen de bewoonsters en het vluchthuis is ontstaan. Vele contacten blijven bestaan. Op langere termijn, zien wij ook het bestaan van de vluchthuizen als tijdelijk. Uitein-

delijk willen wij werken om mishandeling tot een probleem van vroegere tijden te maken. We werken met vrouwen en voor vrouwen aan de bevrijding van de vrouwen. Willen onze opvattingen, doelstellingen, werkingsprincipes enige betekenis hebben, dan moeten deze tot uitdrukking komen in onze interne structuur en organisatie, m.a.w. zij zijn bepalend voor de interne structuur en organisatie.

4. Interne structuur en organisatie

4.1. De Algemene Vergadering is het belangrijkste beleids- en beslissingsorgaan. Ze komt eenmaal in de veertien dagen bijeen. De A.V. is toegankelijk voor alle inwonende vrouwen, geïnteresseerde ex-bewoonsters en alle medewerksters. Hier wordt het beleid van het vluchthuis bepaald. Gezien het belang van deze vergadering is de aanwezigheid van iedereen verplicht. Voorstellen worden bij gewone meerderheid van stemmen van de aanwezigen goedgekeurd of afgewezen. Ingeval er een duidelijk tegengestelde mening is tussen de bewoonsters en medewerksters, dan is er een vetoregeling voorzien. Het is onmogelijk een beslissing te nemen als deze 2 groepen met $\frac{3}{4}$ van ieders aantal stemmen tegenover elkaar staan. Dan zal er eerst verder over dat onderwerp gepraat moeten worden, alvorens het opnieuw ter stemming wordt aangeboden.

4.2. De Raad van Beheer vertegenwoordigt weliswaar juridisch het huis naar buiten toe, maar in de praktijk is dat een formaliteit, een handtekeningenkwestie. De Algemene Vergadering is het orgaan dat in wezen de hele gang van zaken bepaald en verantwoordelijkheid op zich neemt voor genomen beslissingen.

4.3. Het Dagelijks Bestuur staat in voor de coördinatie van de activiteiten die die dag verricht moeten worden. Elke dag komen om 10 uur de aanwezige medewerksters en inwonende vrouwen samen, om de te verrichten taken onder elkaar te bespreken en te verdelen.

4.4. Elke veertien dagen is er een Intervisie-avond, waarop inwonende vrouwen en medewerksters aanwezig zijn. Hier vinden vaak oriënterende gesprekken plaats i.v.m. te nemen beslissingen, persoonlijke problemen kunnen op deze avond besproken worden. Deze problemen kunnen te maken hebben met het privé-leven of met het werken in huis. Het is een avond, waar we met elkaar ons steeds bezinnen over wat we aan het doen zijn, waarom en met welk toekomstperspectief, alsook de persoonlijke knelpunten die we daarin ervaren.

4.5. Naast deze meer algemene structuur van het vluchthuis, zijn alle medewerksters nog aan een bepaalde werkgroep verbonden. De werkgroepen houden zich bezig met het uitdiepen van één of meer specifiek werkterrein. In principe kunnen ook de bewoonsters actief zijn in deze werkgroepen, hier en daar komt dit langzaamaan op gang. Het zijn dan meestal ex-bewoonsters, die zich voor het huis blijven inzetten en medewerksters worden. De verschillende werkgroepen zijn: vluchthuis, nazorg, financiën, externe contacten, politieke eisen, jaarverslag, nieuw huis, animatie, juridische informatie en kinderwerking. Deze groepen brengen maandelijks schriftelijk verslag uit van hun activiteiten op de algemene vergadering, waar ook inhoud en soort activiteiten worden besproken en beslist.

4.6. De medewerksters, permanentie genoemd, bestaan uit vrijwilligsters, 4 spitalisten en een wisselend aantal stagiaires, in totaal ongeveer 25 vrouwen, die gemiddeld 20 uur per week aan arbeid op zich nemen.

4.7. Eenmaal per week wordt er een huisvergadering met de inwonende vrouwen gehouden. Hier worden taken afgesproken die nodig zijn om het samenleven soepel te doen verlopen, grieven kunnen besproken worden, alsook de concrete stappen die er voor iedere vrouw nog moeten ondernomen worden. Er is een huishoudreglement, waaraan de vrouwen zich dienen te houden. Dit is geen star reglement, aanpassingen door de bewoonsters gewenst, zijn steeds mogelijk op voorwaarde dat het de werkingsprincipes van het huis niet aantast, zoals bv. het zelfbeschikkingsrecht, veiligheid en anonimiteit van het huis.

4.8. Wekelijks zijn er praatgroepen georganiseerd. Eén rond de problemen waar men als vrouw in onze samenleving mee te maken krijgt als zij haar leven zelfstandig wilt uitbouwen of terug naar haar partner wil gaan. Een andere praatgroep is meer gericht op problemen, die ouders en kinderen kunnen hebben.

4.9. Buitenshuis zijn er regelmatig bijeenkomsten in het kader van nazorg, toegankelijk voor iedereen, steeds bij een reeds elders wonende vrouw. Deze bijeenkomsten bieden mogelijkheden voor onderling contact, informatie en steun.

4.10 Een overzicht van de werking is voor iedereen gegarandeerd, door zoveel mogelijk alle gebeurtenissen en activiteiten te noteren. Het logboek is een levendige getuige van alle gebeurtenissen in het huis. De huisagenda is een richtlijn voor aan dag en uur gebonden activiteiten. Intakeformulier en dossiers bevatten de meer persoonlijke gegevens. Deze 2 laatste worden voor iedere vrouw afzonderlijk ingevuld en uitsluitend intern gebruikt. Iedere vrouw heeft inzage in haar eigen dossier, doch niet in dat van anderen.

4.11. Alle activiteiten die in en buiten het huis moeten worden verricht zijn niet aan vaste personen gebonden, ook al heeft iedereen wel taken waar men meer mee bezig is dan de anderen. Verslagen, mondeling en schriftelijk, zorgen ervoor dat iedereen op de hoogte blijft van alle werkzaamheden en dat wederzijdse inbreng mogelijk blijft. Wel worden bepaalde taken voor een bepaalde tijd aan iemand toegewezen of eerder door iemand opgenomen, die er dan voor die tijd verantwoordelijk voor is, bv. financiën. Ook zijn de activiteiten niet gebonden aan het medewerkster of inwoonster zijn. Veel inwonsters zijn actief in de werking betrokken, maken pas binnen gekomen vrouwen wegwijs in het huis, praten met haar, nemen telefoon op, lossen problemen onder elkaar op, gaan mee naar gerecht e.d., nemen contact op met allerlei instanties, gaan mee naar lezingen enz. enz. Daarin komt het best tot uiting dat zelfwerkzaamheid geen inhoudsloos begrip is.

Het vluchthuis is opgericht vanuit bepaalde ideeën die er op dat moment waren over vrouwen mishandeling en vrouwenonderdrukking. Van daaruit zijn de doelstellingen, werkingsprincipes, interne structuur en organisatie, opgesteld. De eigenlijke werking heeft hierop echter zeer veel invloed uitgeoefend en wij zijn daardoor eigenlijk pas ten volle tot het besef gekomen, hoe kompleks en in alle facetten van het leven, vrouwenonderdrukking tot uitdrukking komt. Doorheen de werking hebben onze opvattingen veranderingen ondergaan, zijn werkingsprincipes uitgebreid en hebben zich verdiept, zijn structuur en organisatie aangepast waar nodig. Dit is een steeds voortdurend proces.

5. Voorkeursvisie binnen het vluchthuis

In het vluchthuis staat het werken met en voor vrouwen centraal en dit in de realiteit van alle dag. Wij zijn op de eerste plaats vrouwen, die werken aan de bevrijding van de vrouw. De ideeën die wij daarover hebben, zijn weliswaar niet voor iedereen hetzelfde genuanceerd, doch de algemene strekking zou men radikaal-socialistisch feminisme kunnen noemen.

Feminisme: we werken aan de bevrijding van de vrouw en zijn tegen elke vorm van onderdrukking, dus ook tegen de overheersing van de man over de vrouw, het patriarchaat. Socialistisch: we vinden dat in onze kapitalistische maatschappij op zich geen bevrijding voor mensen kan ontstaan, daar de oneerlijke verdeling van produkten en produktiemiddelen als vanzelfsprekend onderdrukking in stand houdt. Radikaal: we werken vanuit vrouwen en voor vrouwen en zien op dit moment niet veel heil in de bestaande maatschappijstructuren. We willen veranderen, niet aanpassen, vanuit onze eigen behoeften andere organisatie- en samenlevingsvormen ontwikkelen. Dit sluit samenwerking met anderen niet uit, wel het opgeven van onze wensen omwille van bestaande belangen van anderen, die geen rekening wensen te houden met ons.

In onze maatschappij werkt de meerderheid voor de verrijking van het bezit van een zeer kleine minderheid. Okay, ze krijgen er iets voor terug, maar wat ze met die verworvenheid door arbeid kunnen doen, hangt niet meer van de mensen zelf af, maar van degenen die het bezit in handen hebben. Zij bepalen wat er aan produkten en voorzieningen op de markt komen, zeker niet iets dat hun bezit te veel kan aantasten. Inspraak, ingevoerd om de gemoederen wat te kalmeren, vaak niet meer dan een dood woord, schijn democratie. Overheersing door de kapitaalbezitter, landadel, geestelijkheid, is er een verschil? Op z'n hoogst wat sociale voorzieningen, die de mensen het gevoel geven dat men om hun welzijn en welvaart bezorgd is. Maar het is zeker geen recht, men knibbelt aan die beperkte gunsten als de zaken van de bezitters van macht en kapitaal wat minder goed gaan. Aan hun verworvenheden kan niet getornd worden. Heel de structuur werkt onderdrukking in de hand, de macht van de één over de onmacht van velen.

Doorheen wettelijke bepalingen, sociale voorzieningen, onderwijs, opvoeding, werkverdeling, godsdienst, maatschappelijke normen houdt men de overheersing over de vrouw in stand. Het patriarchaat is niet gebonden aan onze maatschappijstructuur, maar komt daarin wel zeer goed van pas. Het is een sterke ruggesteun voor die structuur en omgekeerd steunt het maatschappijstelsel het patriarchaat.

Beide systemen betekenen voor de vrouw een dubbele onderdrukking. Maatschappelijke normen, opvoeding, onderwijs, reclame zorgen ervoor dat de vrouw met de paplepel krijgt ingegoten dat echtgenote en moeder zijn het hoogste ideaal is om naar te streven. Opleiding mag er in de huidige tijd wel bij, meer om de zaak voor de man boeiend te houden, dan dat ze zelf enige ambities buiten het gezin zou koesteren. De mannen krijgen met diezelfde paplepel mee, dat ze die vrouw en dat gezin moeten zien te veroveren en een serieuze plaats in de maatschappij, die hemzelf en zijn gezin de nodige overlevingsmiddelen en status verlenen. De man heeft een vrouw nodig voor zijn verzorging, liefdevolle opvang en als buffer in het harde leven. De vrouw heeft een man nodig ter bescherming tegen datzelfde leven, ze is te zwak om haar leven zelf enige overlevingskansen te geven. De enige waarde die aan haar wordt verleend, is het ter wereld brengen en verzorgen van zijn

nakomelingen. Dat beiden daardoor in heel de ontplooiing van hun mens-zijn tekort worden gedaan, heeft niet veel belang, het houdt meer maatschappijstructuren in stand dan alleen de onze.

Het gezin vervult een belangrijke plaats in het kapitalistisch systeem en het systeem zorgt ervoor dat het zo blijft. Het gezin, waar gratis voor de vrouw een aantal taken worden gedaan die de maatschappij ten goede komen, waar de vrouwen een goedkope arbeidsreserve in geval van nood vormen en tevens de belangrijkste konsument is van produkten die een dergelijk systeem levert. Het feit dat veel vrouwen in het arbeidsproces zijn betrokken, verandert in wezen niet veel aan de situatie. De minder interessante en minder betaalde jobs worden voor haar bewaard en de verzorging van het gezin kan ze er bij nemen. Dubbele taak voor haar, zonder voldoende voorzieningen. Haar werken vaak in functie van het statusverhogen van het gezin, of omdat de man het niet meer alleen kan bolwerken. Dit is een alles behalve complete reeks van factoren, mechanismen, die de huidige gang van zaken blijven bevorderen. Elk pogen om daarin enige verandering te brengen, en dit niet alleen ten voordele van de vrouw, stoot op hardnekkige weerstand.

De terreinen waarop het vluchthuis haar activiteiten richt, hebben dan ook te maken met alles wat deze kapitalistische en patriarchale samenleving in stand doen houden. Vastgeroeste patronen bij onszelf en naar anderen toe in vraag stellen, de organisatie van de maatschappij zelf in vraag stellen en ook daar veranderingen op gang trachten te brengen. Vrouwen moeten zich dan wel organiseren, acties voeren, weigeren een aantal vanzelfsprekendheden op zich te nemen, willen zij hun wensen verwezenlijken.

6. De eigenlijke werking

Een vrouw die mishandeld is en in het vluchthuis terecht komt, krijgt enorm veel indrukken te verwerken, terwijl ze zelf vaak aan het eind van haar latijn is. Kennismaking met zoveel verschillende vrouwen en kinderen, medewerksters die in en uit gaan, samenleven in een groep zonder enige privacy, de harde realiteit dat ze op korte termijn zoveel moet regelen voor haarzelf en de kinderen, een opvang die haar in eerste instantie geen opvang schijnt, informatie en nog eens informatie waar ze voor haarzelf het beste uit moet halen. De eerste week is zeker niet gemakkelijk, toch zijn maar weinig vrouwen daarvoor op de loop gegaan.

Hoewel het wel even wennen is om in groep te leven, voelen de meeste vrouwen zich erg opgelucht dat zij niet meer bij hun mishandelende partner zijn. Er wordt enorm veel met elkaar gepraat, men helpt elkaar door moeilijke momenten heen. Zij wordt vaak voor de eerste keer van haar leven serieus genomen, men heeft begrip voor haar en haar problemen. De groep biedt het voordeel, dat ze ervaart dat zij echt niet de enige is die mishandeld werd en dat het niet zo vanzelfsprekend is dat zij daarvoor de schuld op zich neemt. Dit op zich steunt haar in het naar andere oplossingen zoeken voor haar leven of ze nu alleen gaat wonen of teruggaat naar haar partner.

De vrouwen komen vaak in het vluchthuis zonder enig geld, papieren, kleren. Dit betekent dat ze onmiddellijk in gang moet schieten om haar eigen leven weer te organiseren. Wij, dat kunnen medewerksters zijn of inwonende vrouwen, geven

haar zoveel mogelijk informatie over alles wat haar aanbelangt. Dit is een omvangrijk pak. Haar recht op weggaan, waarom klacht neerleggen bij de politie, haar rechten i.v.m. de kinderen, echtscheidingsprocedures, recht op bestaansminimum, werking van mutualiteit, kindergeld, R.V.A., jeugdbeschermingskomité's enz. Het is aan haar te beslissen wat zij daarmee wil doen, we praten er samen over, gaan met haar mee als ze dat wil, steunen haar in haar stappen, maar nemen haar dit niet uit handen.

In al de stappen die zij onderneemt, ervaart zij vaak hoe moeilijk het vrouwen gemaakt wordt om zelf te bepalen wat ze met haar leven aanvangt. Procedures die veel te lang duren, moeilijkheden in het vinden van werk, woning, het bestaansminimum waar ze nauwelijks van kan leven, vooroordelen die haar geen ruimte laten. Ze ervaart tevens dat zij daarin niet alleen staat, dat wij allemaal daar tegenop boksen.

In al de activiteiten die het vluchthuis onderneemt, zowel binnen het huis, als naar buiten toe, wordt iedereen betrokken, wordt de inbreng van alle vrouwen gevraagd. Ook daarin speelt informatie de belangrijkste rol. Iedereen kan zeggen hoe en waarom zij bepaalde zaken ziet en behoudt het recht te bepalen wat zij er mee aan wilt vangen. De activiteiten zijn op zich belangrijk. Een vrouw die weet welke haar rechten zijn, hoe sociale voorzieningen in elkaar zitten, wat zij aan toekomstperspectieven heeft, kan zich beter verdedigen. Het maakt haar sterker. Het praten met andere vrouwen, op vergaderingen, in praatgroepen, op lezingen, meewerken in het vluchthuis, in staat zijn andere vrouwen te helpen, betekent vaak een enorme uitbreiding van haar activiteiten en het ontdekken van nieuwe capaciteiten.

Zij kan zolang als zij het nodig vindt, in het vluchthuis blijven. De sfeer in het vluchthuis drukt begrip uit voor ieders zwakke plekken. Uiteindelijk hebben wij allemaal aan den lijve ondervonden, wat het betekent als anderen voor ons bepalen wat wij moeten doen, denken, voelen. Veel gevoelens van onvrede delen wij met elkaar. Tegelijkertijd hebben wij allemaal ondervonden en ondervinden we nog steeds, hoe moeilijk het is een andere, voor ons betere weg in te slaan.

Het is dan ook begrijpelijk dat niet iedere vrouw opgewassen is tegen de vele weerstanden die zij ondervindt, als zij haar leven zelfstandig wil inrichten, zeker als er kinderen zijn. Toch ligt het percentage vrouwen die niet naar hun mishandelende partner teruggaan in alle vluchthuizen rond 50%. Een hoog percentage als men bedenkt hoe moeilijk de maatschappij het vrouwen maakt.

7. Organisaties waarmee het vluchthuis verbonden is

7.1. Het ontstaan van het 'Kinderkollektief' is nauw verweven met de geschiedenis van het vluchthuis. In het vluchthuis was er geen ruimte over om kinderen en ook hun problemen voldoende op te vangen. Zeker in de vakantieperiode was er van rust in huis geen sprake meer. Een aantal medewerksters uit het vluchthuis zijn dan op zoek gegaan naar een eigen ruimte voor de kinderen, waar op vrije dagen aandacht aan hen kon worden gegeven. Ook zij kwamen uit een mishandelende situatie of waren zelf mishandeld. Voor de kinderwerking werden ook mannen opgenomen, als zij zich met de femsoc-visie en anti-autoritaire opvoeding konden identificeren. Dit, omdat wij het voor de kinderen belangrijk vonden, dat zij in

kontakt kwamen met niet mishandelende mannen en om hen een voorbeeld te geven dat het ook anders kan. De kinderwerking zorgt voor opvang na de schooluren, helpt met huiswerk, onderneemt van alles op vrije dagen, zorgt voor informatie over juridische problemen i.v.m. kinderen en neemt de praatgroep 'ouders en kinderen' voor haar rekening. Bij het zoeken naar een nieuw huis, proberen we wel de kinderen een eigen ruimte te geven in het vluchthuis. Dit vanuit het idee dat moeder en kind samen verder gaan en dat er geen afzonderlijke, doch op elkaar inwerkende levens zijn.

7.2. De 'Federatie van huizen voor mishandelde vrouwen' is opgericht om alle energie en informatie van de afzonderlijke vluchthuizen te bundelen. In de federatie zitten van elk vluchthuis een aantal medewerksters. Hierdoor is de doorstroming van informatie, zowel vanuit elk vluchthuis naar de federatie toe, als omgekeerd, verzekerd. Zij bestaat sinds mei 1978 en heeft tot doel:

- het verenigen van huizen voor mishandelde vrouwen;
- stimuleren, koördineren en steunen van oprichting, werking en instandhouding van deze huizen;
- sensibiliseren van de publieke opinie en van de overheid aangaande vrouwenmishandeling, dit d.m.v. allerlei activiteiten op plaatselijk, nationaal en internationaal niveau, zoals publikaties, onderzoek, acties, vormingsdagen enz.

Hierin komen activiteiten terug, waar de afzonderlijke vluchthuizen mee bezig zijn. Het bundelen van al deze energie maakt dat we sterker staan in acties en politieke eisen en laat tijd over voor andere zaken. Een ander belangrijk aspect van de federatie is dat de vluchthuizen nu ook onderling steeds hun werking aan elkaar kunnen toetsen en van elkaar kunnen leren.

8. Besluit

Dit artikel kan niet meer dan een beeld geven van de werking van een vluchthuis. De strijd aanbinden tegen mishandeling en onderdrukking, is ten strijde trekken tegen de gehele maatschappij. De activiteiten waar wij ons mee bezig houden zijn zeer verscheiden, de inzet is groot, toch kunnen we nog niet genoeg doen. Het opgang komen van kontakten met andere groeperingen binnen de vrouwenbeweging, maakt dat we langzaamaan steeds steviger in onze schoenen komen te staan, waardoor acties voeren en eisen stellen binnen de mogelijkheden tot verandering gaan behoren. De eigenlijke werking is naar mijn gevoel wat kaal uit de verf gekomen. Er gebeurt zoveel in het vluchthuis, dat het onmogelijk is dit op een paar bladzijden te schetsen, het is dan ook een flauwe afspiegeling van de werkelijkheid. Toch meen ik te kunnen stellen, dat het vluchthuis erin slaagt volgens haar doelstellingen en werkingsprincipes te werken, en dat binnen het vluchthuis het recht op zelfbeschikking wezenlijk inhoud heeft. Daarmee zijn we er nog niet, werken aan bevrijding vraagt veel tijd, zowel individueel als op maatschappelijk vlak. Het is een voortdurende strijd tegen elke vorm van onderdrukking, zowel in huis als in de maatschappij, waarbij een kritische kijk noodzakelijk blijft.

Imia Van Eekelen
Vrouwen tegen mishandeling
Lid van de Federatie van
Huizen voor Mishandelde Vrouwen